

การอักเสบ
Inflammation

01 ความหมาย

การอักเสบ : ปฏิกิริยาการตอบสนองเฉพาะที่ของระบบไหลเวียนเลือดที่มีต่อการบาดเจ็บของเนื้อเยื่อ ณ บริเวณนั้น

02 วัตถุประสงค์สำคัญ

คือ จำกัดการบาดเจ็บเนื้อเยื่อบริเวณนั้นไม่ให้ลุกลาม เพื่อให้เนื้อเยื่อหรืออวัยวะนั้นกลับคืนสู่สภาพเดิม สามารถทำงานต่อไปได้ตามปกติ (วาสนา แก้วหล้า, 2550)

สาเหตุทางกายภาพ

- Mechanical injury : ถูกตี ถูกชน เป็นต้น
- Thermal injury : ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก เป็นต้น
- Radical injury : รังสีอัลตราไวโอเล็ต เป็นต้น

สาเหตุทางเคมี

- สารเคมีอนินทรีย์ นอกในร่างกาย เช่น กรด ต่างอย่างแรง Conc. HCl , NaOH เป็นต้น
- สารเคมีชีวอินทรีย์ ภายในร่างกาย เช่น น้ำดี (Bile), น้ำย่อยจากตับอ่อน (Pancreatic Juice) , น้ำย่อยจากกระเพาะอาหาร (Gastric Juice) , ปัสสาวะ (Urine) หากรั่วเข้าไปในช่องท้อง หรืออวัยวะอื่น ทำให้เนื้อเยื่ออักเสบได้

Microbiologic Injury

: Virus, Rickettsia, Bacteria และ Protozoa

Immune Mechanism Injury เกิด

จากปฏิกิริยา Antigen-antibody

complex : Glomerulonephritis, Systemic

Lupus Erythematosus

สาเหตุอื่น

Infarction, Menstruation

พ
ย
การอักเสบ

ธิ

ส

ภ

า

พ

1

Acute inflammation

: การอักเสบแบบเฉียบพลัน แต่หายในระยะเวลาสั้น เช่น ภายในชั่วโมง วัน แต่ไม่เกินสัปดาห์

1.1 Changes vascular permeability

1.1.1 Transient-vasoconstriction of arterioles

- การหดตัวของเส้นเลือด arteriole จะเกิดขึ้นชั่วคราวและหายไปภายใน 3-5 นาที

1.1.2 Vasodilatation

- การขยายตัวของเส้นเลือด arterioles
- การไหลเวียนเลือดมากขึ้น ทำให้เกิด hydrostatic pressure
- เกิด transudation (low-protein fluid) ซึมออกนอกเส้นเลือด
- การที่มีเลือดไหลเวียนมากขึ้น (Hyperaemia) จึงมีลักษณะแดง (Redness) และ ร้อน (Heat)

Acute inflammation

1.1 Changes vascular permeability

1.1.3 การเพิ่ม permeability ของ microcirculation

- การเพิ่ม permeability ของเส้นเลือดขนาดเล็ก
- มีการรั่วไหลออกมาของ protein-rich fluid
- เม็ดเลือดแดงหนาแน่นมากขึ้น

* ภาวะเส้นเลือดขยายและมีเม็ดเลือดแดงหนาแน่นภายในเส้นเลือด เรียกว่า **stagnation** หรือ **stasis**

1.1.4 Leukocyte margination

- มีการเคลื่อนเข้ามาของเม็ดเลือดขาวบริเวณขอบๆ ของเส้นเลือด
- ภาวะนี้เกิดขึ้นพร้อมกับ stasis ระยะเวลาไม่แน่นอน

Acute inflammation

1.2 Changes vascular flow

1.2.1 Microfiltration theory

- ตาม Starling hypothesis ผนังของเส้นเลือดฝอยปกติ มีแรงสมดุลระหว่าง Osmotic pressure และ Hydrostatic pressure จึงไม่มี Edema
- เมื่อมีการอักเสบ Hydrostatic pressure ในหลอดเลือดสูงขึ้น เป็นผลให้เกิด transudate แต่ไม่ทำให้เกิด Edema
- แต่การอักเสบ Edema เกิดจาก High protein fluid หรือ exudate เนื่องจาก Permeability สูงขึ้น ร่วมกับการเพิ่มของ Osmotic pressure ของของเหลวที่อยู่ในเนื้อเยื่อ ออกนอกเส้นเลือด จึงเกิดการบวม (Edema)

Acute inflammation

1.2 Changes vascular flow

1.2.2 Morphological evidence การไหลของของเหลวผ่านผนังเส้นเลือดประกอบด้วย 2 วิธี

- 1.) Endothelial cell นำเอาของเหลวเข้าโดยวิธี pinocytosis
- 2.) ของเหลวซึมผ่านช่องว่างระหว่าง Endothelial cell มากกว่าขึ้น ทำให้ permeability ของผนังเส้นเลือดเพิ่ม เป็นผลจาก Vasoactive amine ทำให้ Endothelial cell หดตัว จึงเกิดช่องว่างระหว่างเซลล์ขึ้นได้ แบ่งออกเป็น 2 ระยะ
  - ระยะแรก ผลจาก histamine มีฤทธิ์อยู่นาน 15 นาที ซึ่งใช้ antihistamine ได้
  - ระยะที่สอง เป็นผลจาก kinin system, prostaglandin complement และ peptides อื่นๆ ซึ่งมีผลต่อเส้นเลือดมี permeability เพิ่มสูงขึ้นนาน

Acute inflammation

1.3. Formation of a leukocytic exudate

ขั้นตอน ประกอบด้วย

1.3.1 Margination

- เมื่อเกิดการอักเสบจะมีการกัของเม็ดเลือดแดงในเส้นเลือด
- มีการซึมออกของของเหลวออกนอกเส้นเลือด การไหลของเลือด ช้าลง
- พบเม็ดเลือดขาวออกกันที่ผนังเส้นเลือดมากกว่าปกติ เรียก
ภาวะนี้ว่า margination

Acute inflammation

1.3. Formation of a leukocytic exudate

1.3.2 Emigration

- การเคลื่อนที่ของเม็ดเลือดขาวออกจากเส้นเลือด เช่น neutrophil eosinophil , basophil , monocyte และ lymphocyte มี active motility ด้วยการยื่น pseudopod เข้าไปในรอยต่อระหว่าง endothelial cell และออกมาที่ basement membrane

1.3.3 Chemotaxis

- การเคลื่อนที่ของเม็ดเลือดขาวไปตำแหน่งที่มีความเข้มข้นของ chemotactic agent เม็ดเลือดขาวแต่ละชนิด มีการตอบสนองต่อ chemotactic agent ต่างกัน

Acute inflammation

1.3. Formation of a leukocytic exudate

1.3.4 Phagocytosis ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.) Recognition สิ่งแปลกปลอมเมื่อถูก coated ด้วย opsonin แล้ว neutrophil หรือ macrophage จึงสามารถจับกับสิ่งแปลกปลอมได้ : IgG (subtype 1, 3) และ opsonic fragment ของ C3

2.) Engulfment ผลจาก engulfment ได้ phagocytic vacuole หรือ phagosome และมีเอ็นไซม์จาก lysosome ทำหน้าที่ย่อยสิ่งแปลกปลอม

Acute inflammation

1.3. Formation of a leukocytic exudate

3.) Killing หรือ Degradation ทำลายสิ่งแปลกปลอมที่อาศัยออกซิเจนโดยใช้ Hydrogen peroxide และ Superoxide ion เรียกว่า Hydrogen Peroxide - Myeloperoxidase - Halide System นอกจากนี้ยังมีกลไกที่ไม่อาศัยออกซิเจนโดยใช้เอนไซม์ Lysozyme ในการย่อยทำลาย

Cells of the Inflammatory response

- 1.) Neutrophils
- 2.) Eosinophil
- 3.) Basophils and Mast cells
- 4.) Monocyte and Macrophage
- 5.) Lymphocyte and Plasma cell

พ
ย
ก การอักเสบ

ธิ

ส

ภ

า

พ

2

Chronic Inflammation

: การอักเสบที่ไม่รุนแรง แต่ระยะต่อเนื่องเป็นเวลานาน อาจเป็นอาทิตย์ เดือน จนกระทั่งเป็นปี

ลักษณะที่สำคัญของการอักเสบเรื้อรัง

1.) neutrophil น้อยลง แต่ lymphocytes และ plasma cells จำนวนมากขึ้นและมี macrophage ร่วมด้วย

2.) มี proliferation ของ vascular epithelium โดยมี budding ของเส้นเลือดฝอยเล็ก ๆ ขึ้นใหม่

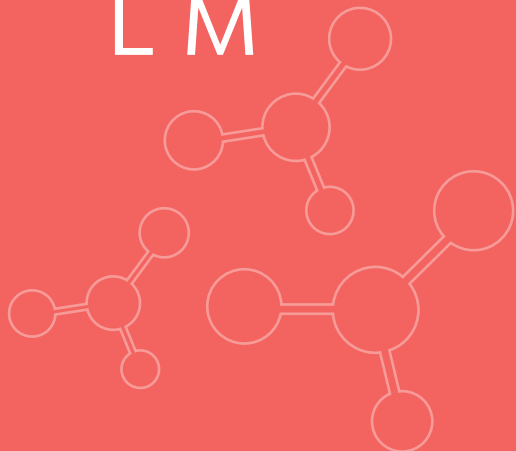
3.) มี proliferation ของ fibroblast และมีการสร้าง collagen เรียกว่า มี fibrosis

พยาธิสภาพ

การอักเสบ

เรื้อรัง

LM

Chronic Inflammation

- พบการเปลี่ยนแปลง 2 แบบ

1.2.1 Chronic inflammation

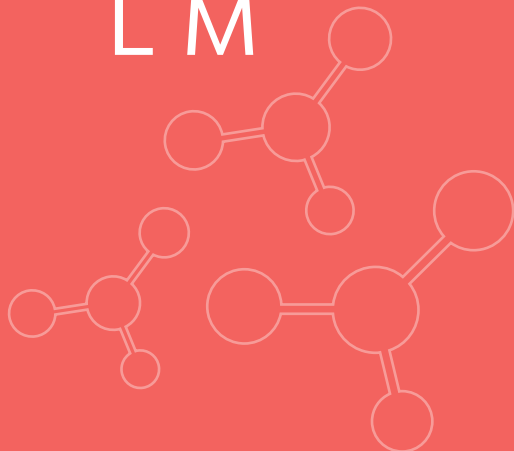
: Mononuclear cells (Macrophage หรือ histiocytes), Lymphocytes, plasma cells ร่วมกับการเพิ่มจำนวนของ Fibroblasts และ Endothelial cells อาจแทรกด้วย Hyalinized connective tissue มากหรือน้อยตามระยะเวลาการอักเสบ

พยาธิสภาพ

การอักเสบ

เรื้อรัง

LM

Chronic Inflammation

1.2.2 Granulomatous inflammation

การอักเสบเรื้อรังจากโรคติดเชื้อและมีไข้โรคติดเชื้อ เช่น วัณโรค โรคเรื้อน Sarcoidosis , Rheumatic fever และอื่น ๆ

- Mononuclear cell / lymphocytes เข้ามาจัดรูปแบบการเรียงตัวใหม่ให้เป็นระเบียบ เรียกว่า “Granulomas”
- Granulomas ประกอบด้วย Proliferative histiocyte (Mononuclear cells / Macrophages) เคลื่อนตัวเข้าร่วมกลุ่มประชิดติดกันเป็นแผง
- การเข้ามาติดกันทำให้มองเห็นรูปร่าง Macrophages เปลี่ยนไปคล้ายกับ Epithelial cells จึงเรียกเซลล์เหล่านี้ใหม่ ว่า Epithelioid cells

เซลล์และสื่อการอักเสบเรื้อรัง

คือ Monocytes หรือ Macrophages เกิดขึ้นภายใน 48 ชั่วโมง

โดยอาศัย Chemotactic factors เช่น C 5 a, fibrino- peptides ฯลฯ

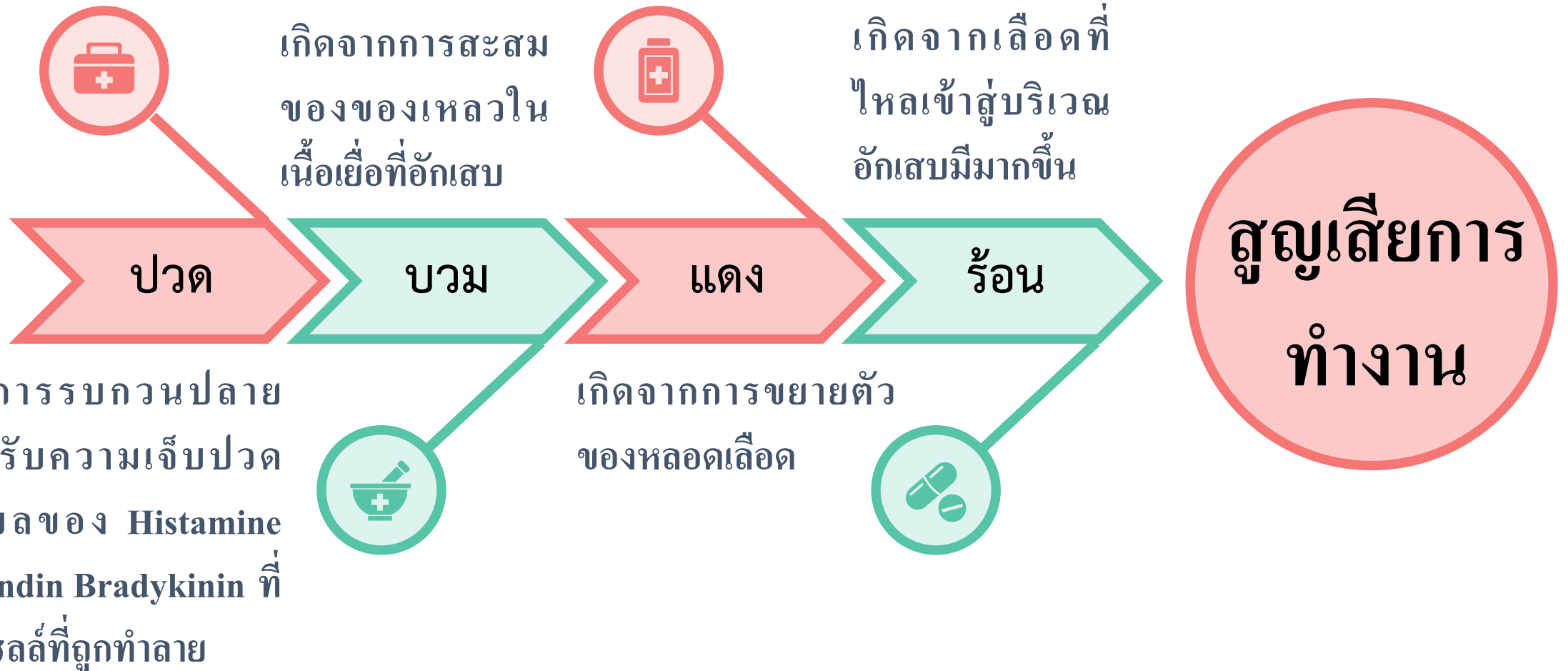
บริเวณอักเสบเรื้อรังมี Active biochemical substances บางชนิด เป็นพิษต่อเนื้อเยื่อ เช่น Proteases, oxygen metabolites product บางชนิดเป็น Chemotactic factors

Lymphocyte เคลื่อนเข้ามาโดยอาศัยทั้ง Antibody และ ปฏิกริยา Immune สื่อคือ Lymphokines, monokines

อาการที่เกิดขึ้นเมื่อเกิดการอักเสบ

■ อาการเฉพา

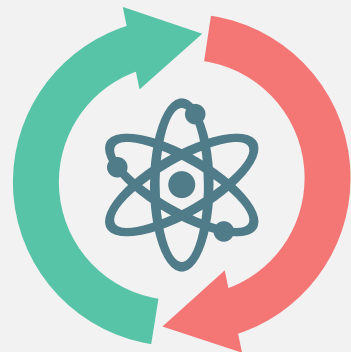

อาการที่เกิดขึ้นเมื่อเกิดการอักเสบ

■ ปฏิกริยาและอาการทั่วไป

1. FEVER

เป็นอาการทั่วไปที่พบได้บ่อยที่สุด อาจเกิดจาก Bacteria และ/หรือ Endotoxin และ/หรือสารที่เม็ดเลือดขาวปล่อยออกมา คือ Cytokines, IL-1 และ / หรือ TNF

2. เพิ่มเม็ดเลือดขาว (Leukocytes)

เป็นผลของ Colony stimulating factors, IL-1 และ TNF ส่วน Cytokines มีบทบาทในการอักเสบเรื้อรัง

3. ตับ

ตับถูก IL-1, IL-6 และ TNF กระตุ้นให้สร้างโปรตีน เรียกว่า Acute phase protein เพิ่มขึ้น : Fibrinogen, complement บางตัว C-reaction protein

4. เพิ่มอัตราการตกตะกอนของเม็ดเลือดแดง

(Increase sedimentation rate)

เนื่องจาก Fibrinogen เพิ่มขึ้น

5. มีการโต และ/หรือกดเจ็บ

ของต่อมน้ำเหลือง พบเมื่อสาเหตุของการอักเสบรุนแรงเกินกว่าที่เม็ดเลือดขาวจะทำลายได้ จึงอาจพบมีการอักเสบของท่อน้ำเหลือง

การเรียกชื่ออวัยวะที่มีการอักเสบ

การที่จะบอกว่า
เนื้อเยื่อหรืออวัยวะนั้นมี
การอักเสบ ให้เติม “itis”
หลังชื่อที่เป็นภาษา
ลาติน ของเนื้อเยื่อหรือ
อวัยวะนั้นๆ

Cholecystitis = Inflammation of gall bladder

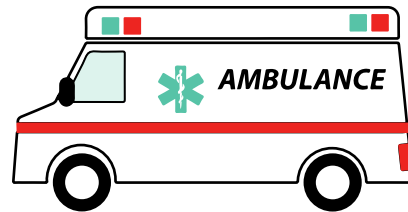
Gastritis = Inflammation of stomach

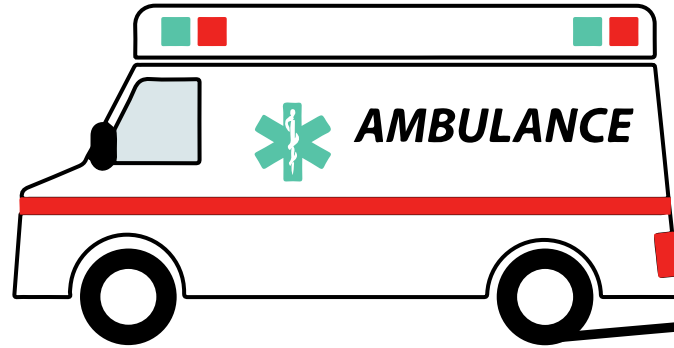
Colitis = Inflammation of colon

Hepatitis = Inflammation of liver

คำที่ยกเว้น

Pneumonia = Inflammation of lung

GOOD LUCK !

